ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛТЕТ ПО ГОРСКО СТОПАНСТВО
Регистрационен индекс на дата
ФГС-19/05.01.2026г.

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Николай Нейков

върху дисертационния труд на инж. Стефан Петров Бечев, редовен докторант в Лесотехнически университет, София

на тема:

„Проучване на управлението на общински горски територии в България“ за придобиване на образователна и научна степен **„доктор“** по професионално направление **3.7 Администрация и управление**, научна специалност **Икономика и управление (горско стопанство и горска индустрия)**

Настоящата рецензия се основава на заповед за жури за защита на дисертационния труд ЗПС 668/24.11.2025 г. и заповед за отчисляване с право на защита на инж. Стефан Петров Бечев ЗСД 32#1/20.02.2025 г.

1. **Биографични данни за докторанта**

Докторант Стефан Петров Бечев е завършил висшето си образование в Лесотехническия университет – София, където последователно придобива образователно-квалификационните степени бакалавър по горско стопанство, магистър инженер по горско стопанство със специализация „Стопанисване на горите“, както и магистър по стопанско управление. От 2021 г. е докторант в Лесотехническия университет в професионално направление „Икономика и управление (горско стопанство и горска индустрия)“.

Професионалният му опит е тясно свързан с практическото управление на горските територии и местната администрация. Заемал е ръководни и експертни длъжности в Община „Родопи“, включително началник отдел „Горско стопанство и екология“ и главен експерт „Лесовъд“, като е отговарял за планирането, организацията и контрола на дейностите по стопанисване на общинските горски територии. От 2022 г. е регистрирано вещо лице – съдебен експерт по лесотехнически експертизи към Окръжен съд – Пловдив.

Докторантът притежава и допълнителна оценителска правоспособност за горски територии, както и опит в научноизследователска дейност като млад учен в Лесотехнически университет. Съчетавайки задълбочена теоретична подготовка с дългогодишна практическа работа в сферата на горското стопанство, професионалната му биография показва добра обвързаност между изследователската тематика на дисертацията и реалните управленски процеси в сектора.

2. Оценка на дисертационния труд

2.1. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в общ обем от **191 страници**, като включва увод, **три глави**, заключение, използвана литература и приложения. Структурата на разработката е логически издържана и съответства на поставената цел, изследователската теза и формулираните задачи.

Първа глава е с теоретико-методологичен характер и е посветена на концептуалните основи на устойчивото управление на горските територии, както и на системите от критерии и индикатори за неговата оценка. В нея са представени и обосновани използваните методи на емпиричното социологическо изследване и нормираната бална оценка.

Втора глава има описателно-аналитичен характер и разглежда управлението на общинските горски територии в България в исторически и структурен аспект, както и динамиката на ползването на дървесните ресурси. Представен е и сравнителен преглед на общинската горска собственост в някои страни от Източна Европа.

Трета глава представлява аналитичното ядро на дисертационния труд, в което е извършена оценка на устойчивото управление на общинските горски територии в България въз основа на емпирично изследване, нормирана бална оценка и анализ по шестте критерия за устойчиво управление.

В дисертационния труд са включени **42 таблици**, които онагледяват и обобщават резултатите от анализа, както и **една фигура**, подпомагащи визуалното представяне на основните зависимости и резултати. Аналитичният инструментариум е ограничен и е използван само доколкото е необходимо за представяне на методологичния инструментариум, което е съобразено с приложния характер на изследването.

Използваната литература обхваща **широк кръг от национални и международни източници**, включително нормативни документи, стратегически материали и научни публикации, което свидетелства за добра теоретична подготовка и задълбочено познаване на изследваната проблематика.

2.2.Актуалност на проблема и изследователски цели и задачи

Избраната тема на дисертационния труд – „Проучване на управлението на общински горски територии в България“ – е **безспорно актуална и обществено значима**. Общинските горски територии заемат съществен дял от горите в страната и изпълняват ключови икономически, екологични и социални функции, особено в контекста на

устойчивото развитие, климатичните промени и нарастващите обществени очаквания към управлението на природните ресурси. В този смисъл фокусът върху управлението на общинската горска собственост е навременен и съответства на съвременните предизвикателства пред горския сектор в България.

Актуалността на изследването се засилва допълнително от необходимостта от въвеждане и прилагане на научно обосновани критерии и индикатори за оценка на устойчивото управление на горските територии, което е ясно аргументирано в уводната част на труда. Докторантът убедително обосновава значението на устойчивото управление на горите в национален и европейски контекст, като правилно акцентира върху ролята на общините като най-големи недържавни собственици на горски територии и активни участници в прилагането на горската политика.

Формулираната **изследователска теза** е ясно дефинирана и логически обвързана с предмета и обекта на дисертационния труд. Тя отразява разбирането, че наличието и прилагането на система от практико-приложни критерии и индикатори за устойчиво управление е ключова предпоставка за подобряване на управленските решения в общинските горски територии.

Целта на дисертационния труд е формулирана ясно и конкретно – да се оцени управлението на общинските горски територии в България и да се предложат насоки за неговото усъвършенстване. Поставените задачи са логически последователни, обхващат теоретичните, методологичните и приложните аспекти на изследването и осигуряват постигането на основната цел. Те са адекватни на избраната научна проблематика и са коректно съотнесени към структурата на дисертационния труд.

В обобщение може да се заключи, че **дисертационният труд разглежда актуален и значим научно-приложен проблем**, а поставените цел, задачи и изследователска теза са ясно формулирани, логически свързани и напълно съответстват на съдържанието и насочеността на изследването.

2.3. Теоретично състояние на проблема

Първа глава на дисертационния труд има за цел да изгради теоретичната и методологичната рамка на изследването и в тази си функция е разработена в обем и дълбочина, съответстващи на изискванията към дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Докторантът демонстрира много добра ориентация в същността и еволюцията на концепцията за устойчиво управление на горските територии, като последователно проследява развитието ѝ в международен, европейски и национален контекст.

В точка 1.1 е представен задълбочен теоретичен анализ на понятието устойчиво управление на горските територии, като са разгледани основните концептуални подходи, принципи и интерпретации, възприети в научната литература и в международните политически процеси. Докторантът коректно използва утвърдени дефиниции и подходи, включително пан-европейския процес и други международни инициативи, като показва

способност за критично обобщаване и систематизиране на значителен по обем научен материал.

Особено положително следва да се оцени подробният анализ на регионалните и международните системи от критерии и индикатори за устойчиво управление на горските територии. Представянето на пан-европейския процес, Монреалския процес и други международни инициативи е извършено систематично и с ясно разграничаване на техния обхват, цели и приложимост. Това създава стабилна основа за последващото адаптиране и анализ на възприетата в България система от критерии и индикатори.

В точка 1.2 докторантът аргументира избора на методи за оценка на устойчивото управление на общинските горски територии, като съчетава теоретичните постановки с практически приложими инструменти. Представянето на емпиричното социологическо изследване и нормираната бална оценка показва стремеж към интегриран подход, който позволява количествено и качествено оценяване на управленските практики. Методологичният избор е обоснован и съобразен със спецификата на обекта и предмета на изследването.

Като цяло първа глава изпълнява успешно своята функция на теоретико-методологичен фундамент на дисертационния труд. Изложението е логически структурирано, терминологично коректно и подкрепено с богата и подходяща научна литература. Представените теоретични и методологични постановки осигуряват необходимата основа за провеждане на последващия емпиричен анализ и за формулиране на обосновани изводи и препоръки.

2.4.Анализ на управлението на общинските горски територии в България

Втора глава на дисертационния труд „Характеристики в управлението на общинските горски територии в България“ има ясно изразен описателно-аналитичен характер и изпълнява важната функция да постави изследвания проблем в исторически, институционален и практико-управленски контекст. Чрез нея докторантът създава необходимата емпирична и фактологична основа за последващия аналитичен апарат, развит в трета глава.

В раздел 2.1 е представен последователен исторически преглед на управлението на общинските горски територии в България, обхващащ основните етапи от края на XIX век до съвременния период. Докторантът коректно идентифицира ключовите промени в собствеността, управленските модели и институционалната рамка, като ясно разграничава спецификите на отделните исторически периоди. Анализът показва добра способност за синтезиране на нормативни, административни и стопански аспекти на управлението на горските територии.

Особено положително следва да се оцени разглеждането на периода след 1990 г., когато настъпват съществени трансформации в управлението на общинската горска собственост. Докторантът аргументирано представя процесите на децентрализация, възстановяване на собствеността и нарастващата роля на общините като активни субекти в горската политика.

Това придава висока практическа стойност на изложението и подчертава връзката между историческите процеси и съвременните управленски предизвикателства.

В раздел 2.2 е направен анализ на ползването на дървесина от общинските горски територии в България, базиран на актуални статистически данни за периода 2014–2023 г. Представянето на динамиката в ползването на дървесни ресурси е коректно и информативно, като дава ясна представа за икономическата значимост на общинските гори и тяхната роля в задоволяването на местните потребности. Този раздел допринася за по-доброто разбиране на икономическите функции на общинските гори и служи като емпирична опора за последващата оценка на устойчивостта.

Раздел 2.3, посветен на сравнително проучване на общинската горска собственост в някои страни от Източна Европа, разширява аналитичния хоризонт на изследването и позволява поставяне на българската практика в по-широк регионален контекст. Макар и с ограничен обем, този сравнителен елемент допринася за по-добро разбиране на специфичните характеристики и предизвикателства пред управлението на общинските горски територии в България.

В обобщение, втора глава е структурирана логически, изложена е ясно и с подходящо съотношение между описателен и аналитичен елемент. Представените данни и анализи създават стабилна основа за провеждане на задълбочения анализ на устойчивото управление в трета глава. Главата изпълнява успешно своята роля на преход между теоретико-методологичната рамка и емпиричното изследване и допринася съществено за цялостната аргументация на дисертационния труд.

2.5. Експериментална част на дисертационния труд

Трета глава представлява основното аналитично ядро на дисертационния труд, в което докторантът реализира на практика разработената в първа глава теоретико-методологична рамка и използва емпиричния материал, представен във втора глава. Чрез тази глава се постига пряка връзка между концепцията за устойчиво управление на горските територии и реалните управленски практики в общинските гори в България.

В раздел 3.1 е представено информационното осигуряване на анализа, като ясно е дефинирана използваната извадка. Изследването обхваща репрезентативна съвкупност от общински горски територии в България, като са използвани официални данни, документи, анкетни карти и резултати от емпирично социологическо проучване. Подборът на извадката (118 анкетирани от АОГ и ИАГ) е съобразен с целите на изследването и позволява обобщаване на резултатите на национално ниво за управлението на общинската горска собственост. Използването на реални управленски данни и официални източници повишава надеждността и валидността на получените резултати.

Приложеният метод на нормирана бална оценка, съчетан с анализ по отделни критерии и индикатори, е адекватен на изследвания проблем и позволява сравнителна оценка на устойчивото управление между различни общински горски територии. Методологичният

подход е последователен и прозрачен, което дава възможност резултатите да бъдат проследени, интерпретирани и при необходимост възпроизведени в бъдещи изследвания.

Раздели 3.2–3.7 съдържат детайлен анализ по шестте критерия за устойчиво управление, възприети в рамките на пан-европейския процес. Докторантът систематично разглежда прилагането на всеки критерий, като комбинира количествени и качествени оценки. Това позволява идентифициране както на силните страни, така и на проблемните зони в управлението на общинските горски територии. Анализът показва добра способност за интерпретация на резултатите и за обвързването им с конкретни управленски практики.

Особено положително следва да се оцени структурираният подход към социално-икономическите и екологичните функции на общинските гори, който надхвърля чисто стопанското разбиране за управлението и съответства на съвременните концепции за многофункционалност и устойчивост. Представените резултати ясно показват, че устойчивото управление на общинските горски територии е многопластов процес, зависещ както от институционалната рамка, така и от капацитета на местните администрации.

По отношение на надеждността на анализа може да се заключи, че използваната извадка и методология осигуряват достатъчна представителност и аналитична дълбочина, за да бъдат направени обосновани изводи и препоръки. Ограниченията на изследването са типични за подобен тип емпирични проучвания и не компрометират основните резултати, а по-скоро очертават възможности за бъдещо надграждане и допълнителни изследвания.

В обобщение, трета глава демонстрира способността на докторанта самостоятелно да прилага научни методи, да анализира емпирични данни и да извежда аргументирани оценки за състоянието на устойчивото управление на общинските горски територии в България. Главата има съществен принос към постигането на целта на дисертационния труд и представлява най-силната му аналитична част.

2.6.Изводи и препоръки на база проведените анализи в дисертационния труд

Формулираните в дисертационния труд изводи са логически обосновани, ясно структурирани и пряко произтичат от проведените теоретични и емпирични анализи. Докторантът последователно обобщава получените резултати, като съумява да синтезира значителен по обем емпиричен материал в ясни и аргументирани заключения относно състоянието и спецификите на управлението на общинските горски територии в България. Изводите са коректно съотнесени към поставената цел и изследователските задачи и показват добра способност за аналитично мислене и научна интерпретация.

Особено положително следва да се оцени фактът, че изводите не остават на общотеоретично равнище, а отразяват конкретни управленски практики, институционални ограничения и структурни проблеми в управлението на общинските гори. Това придава на дисертационния труд ясно изразен научно-приложен характер и повишава неговата практическа значимост.

Предложените препоръки са адекватни, целенасочени и реалистични, като са ясно обвързани с направените изводи и резултатите от анализа по критериите и индикаторите за устойчиво управление. Те са формулирани на стратегическо и управленско равнище, което ги прави приложими в практиката на общинските администрации и органите, ангажирани с управлението на горските територии. Препоръките обхващат както институционални и организационни аспекти, така и въпроси, свързани с планирането, контрола и дългосрочната устойчивост на управленските решения.

В същото време може да се отбележи, че част от препоръките имат по-общ характер, което е типично за дисертационни изследвания с национален обхват и не намалява тяхната научна и практическа стойност. Напротив, това създава възможности за бъдещо надграждане чрез разработване на по-детайлни управленски модели и инструменти на местно равнище.

В обобщение може да се заключи, че изводите и препоръките са аргументирани, последователни и с ясно изразена практическа ориентация, като допринасят съществено за постигането на целта на дисертационния труд и за обогатяване на научните и приложните знания в областта на управлението на общинските горски територии в България.

2.7. Използвани информационни източници

Използваната в дисертационния труд литература е обемна, тематично релевантна и добре подбрана, като обхваща широк кръг от научни, нормативни и приложни източници, свързани с управлението и устойчивото стопанисване на горските територии. Това свидетелства за задълбочена теоретична подготовка и добро познаване на изследваната проблематика от страна на докторанта.

В библиографията са включени класически и съвременни научни публикации в областта на горското стопанство, горската политика, устойчивото управление и статистическите методи за анализ. Особено положително следва да се оцени използването на утвърдени български автори и източници, които отразяват спецификите на националната практика и нормативна рамка, както и включването на международни документи и публикации, свързани с пан-европейския процес и критериите и индикаторите за устойчиво управление на горите.

Литературният обзор показва добър баланс между научни публикации, нормативни актове, стратегически документи и практически материали, като горскостопанските планове и доклади, използвани в анализа, допринасят съществено за практическата обоснованост на изследването. Това е особено важно с оглед на приложния характер на дисертационния труд и ориентацията му към реалните управленски процеси в общинските горски територии.

В същото време може да се отбележи, че делът на най-новите международни научни публикации (от последните 5–7 години) е относително ограничен, което е типично за изследвания с ясно изразен национален и институционален фокус, но представлява

възможност за бъдещо надграждане на теоретичната рамка. Това обстоятелство обаче не компрометира научната стойност на труда, тъй като основните използвани източници са пряко свързани с предмета и целите на изследването.

В обобщение може да се заключи, че използваната литература е адекватна по обем, съдържание и тематична насоченост, осигурява стабилна теоретична и нормативна основа за проведеното изследване и допринася за научната и практическата стойност на дисертационния труд.

3. Автореферат

Авторефератът е изготвен в пълен обем и със съдържание, съответстващо на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и правилниците за неговото прилагане. В него ясно и последователно са представени актуалността на темата, изследователската теза, обектът, предметът, целта и задачите на дисертационния труд, както и използваните научноизследователски методи.

Структурата на автореферата коректно отразява логиката и съдържанието на дисертационния труд, като са представени основните акценти от трите глави, получените резултати, изводите и практико-приложните насоки. Изложението е ясно, систематизирано и позволява на научната общност да добие обективна и достатъчно пълна представа за научните и приложните резултати на изследването, без да е необходимо запознаване с пълния текст на дисертацията.

Авторефератът съдържа и всички задължителни формални елементи, изисквани от академичната практика – данни за обема и структурата на дисертационния труд, използваната литература, приложените методи и научния ръководител. Представянето е в съответствие с утвърдените стандарти за автореферати при защита на образователната и научна степен „доктор“.

В обобщение може да се заключи, че авторефератът напълно отговаря на нормативните и съдържателни изисквания на ЗРАСРБ, коректно представя дисертационния труд и изпълнява своята основна функция – да информира научната общност за характера, резултатите и значимостта на проведеното изследване.

4. Приноси

В автореферата докторантът ясно е формулирал основните научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд, които в своята съвкупност отразяват постигнатите резултати от проведеното изследване. Представените приноси са логически обвързани с целта, задачите и използваната методология и коректно отразяват съдържанието на дисертационния труд.

На първо място следва да се оцени положително систематизирането и адаптирането на критерии и индикатори за устойчиво управление на общинските горски територии, съобразени с българските институционални и управленски условия. Този принос има ясно

изразен научно-приложен характер и представлява полезен инструмент за анализ и оценка на управленските практики в общинските гори. В същото време може да се отбележи, че приносът е по-скоро методическо доразвиване и прилагане на утвърдени международни подходи, отколкото изцяло нов теоретичен модел, което обаче е напълно допустимо и адекватно за дисертационен труд с приложна насоченост.

Важен принос на дисертационния труд е проведеното емпирично изследване върху значителна по обем извадка от общински горски стопанства, което позволява извеждането на обосновани изводи за състоянието на управлението на общинските горски територии в България. Получените резултати допринасят за запълване на съществуващ дефицит от систематизирана емпирична информация в тази област. Критично може да се отбележи, че анализът би могъл да бъде допълнително задълбочен чрез по-ясно разграничаване на резултатите по регионални особености, което би повишило аналитичната стойност на приноса.

Като научно-приложен принос може да се посочи и идентифицирането на основните проблемни области и управленски дефицити в стопанисването на общинските горски територии, както и формулирането на препоръки за тяхното преодоляване. Тези приноси имат практическа значимост за общинските администрации и органите, ангажирани с горската политика. Част от препоръките обаче са формулирани на по-общо стратегическо равнище, което оставя възможност за тяхното бъдещо конкретизиране и приложение.

В обобщение може да се заключи, че приносите, представени в автореферата, са реални, обосновани и коректно формулирани, като основната им стойност е в научно-приложната област. Те отговарят на изискванията за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, като същевременно очертават възможности за бъдещо надграждане и развитие на изследователската работа на докторанта.

5. Публикации към дисертационния труд

Публикациите на докторанта са тематично обвързани с дисертационния труд и отразяват основните направления на проведеното изследване – управлението и устойчивото стопанисване на общинските горски територии. Те демонстрират последователност в научните търсения и представляват апробация на част от получените резултати в академична среда. Публикациите имат предимно научно-приложен характер, което е в съответствие с предмета и целите на дисертационния труд. В същото време може да се отбележи, че публикационната активност е съсредоточена основно в български издания, което не намалява нейната актуалност. В обобщение публикациите са достатъчни по обем и съдържание и отговарят на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

6. Бележки към дисертационния труд

Към представеното дисертационно изследване могат да се отправят следните критични бележки с оглед неговото усъвършенстване за целите на бъдещи научни публикации и изследвания:

- Част от теоретичния преглед в първа глава има по-описателен характер, като би могъл да бъде допълнен с по-ясно открояване на авторската позиция и критично сравнение между разгледаните концептуални подходи.
- Емпиричният анализ в трета глава би могъл да бъде допълнително обогатен чрез по-задълбочено разграничаване на резултатите по типове общински горски територии или регионални специфики, което би повишило аналитичната стойност на изводите.
- Част от препоръките са формулирани на по-общо стратегическо равнище, което е разбираемо предвид националния обхват на изследването, но тяхната практическа приложимост би се повишила чрез по-конкретни управленски инструменти или механизми за прилагане.

7. **Въпроси към докторанта:**
   - Кои от идентифицираните в дисертационния труд проблеми в управлението на общинските горски територии според Вас са с най-висок приоритет за решаване?
   - Как оценявате приложимостта на използваната система от критерии и индикатори за устойчиво управление в контекста на бъдещи промени в нормативната уредба и климатичните предизвикателства?

Окончателна оценка

Представеният дисертационен труд на тема **„Проучване на управлението на общински горски територии в България“** представлява цялостно самостоятелно научно изследване на докторант **инж. Стефан Петров Бечев** с актуални за теорията и практиката на горското стопанство в България приноси. Оценявам високо представения за рецензиране дисертационен труд с оценка „Много добра“ и считам, че докторантът е изпълнил всички изисквания. Предлагам на уважаемото научно жури след успешна защита да присъди на докторант **инж. Стефан Петров Бечев** ОКС „доктор“ в П.Н. 3.7 Администрация и управление, научна специалност „Икономика и управление (горско стопанство и горска индустрия)“.

Рецензент:

доц. д-р Николай Нейков

05.01.2026 г.

Лесотехнически университет, София